

87/58. - SV/ks.
NORGES ALMENVITENSKAPELIGE
FORSKNINGSRÅD.

UNDERSÖKELSER

AV

AKADEMISK UTDANNET ARBEIDSKRAFT.

MELDING NR. 3 1958.

TILGANGEN TIL AKADEMISKE STUDIER HÖSTEN 1958.

TILGANGEN TIL AKADEMISKE STUDIER HÖSTEN 1958.

Når en skal gjøre seg opp en mening om den aktuelle rekrutteringen til studiene, møter en på store vansker ved registreringen av tilgangen til de åpne studier. Dette kommer delvis av studieordningene, og delvis har det sammenheng med administrasjonsformen ved Universitetet. Endringer i tilgangen blir ofte ikke registrert for studentene melder seg til forskjellige eksamener - andre ganger blir den viten som finnes om økt tilstrømning til kurser, lesesaler og bibliotek ikke rapportert videre fra kursledere, fagseksjoner og studenttillitsmenn til de sentrale organer ved Universitetet. Mange av de opplysningene som gis nedenfor er derfor lite eksakte. De er innhentet fra tjenestemenn ved Universitetet i Oslo og Statens lånekasse, fra studenttillitsmenn og eldre studenter.

I tab. 1 gjengis antall immatrikulerte ved Universitetet i Oslo fordelt på fag årene 1955, 1956, 1957 og 1958. Fordelingen på fag bygger på de opplysningene studenter selv gir når de melder seg til immatrikulering. - (For november-immatrikuleringen 1958 bygges på foreløpige tall. Fra Universitetet i Bergen er det ikke innkommet oppgaver enda).

Tab. 1. Immatrikulerte ved Universitetet i Oslo årene 1955, 1956, 1957 og 1958 fordelt på fagstudier. ^{x)}

Fag	1955		1956		1957		1958 ^{x)}	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Teologi	18	1,8	28	2,5	23	1,7	27	2,3
Jus	135	13,6	179	16,2	187	13,0	164	14,1
Økonomi	27	2,7	71	6,4	59	4,2	38	3,3
Medisin	129	13,0	102	9,3	126	9,1	97	8,3
Filologi	356	35,9	344	31,2	484	34,8	406	34,9
Psykologi	59	5,9	55	5,0	61	4,4	41	3,5
Realfag	190	19,1	246	22,3	348	25,0	289	24,9
Farmasi	51	5,1	40	3,6	57	4,1	31	2,7
Aktuarfag	1	0,1	4	0,4	10	0,7	11	0,9
Mag. scient.	0	0,0	1	0,1	0	0,0	1	0,1
Mag. art.	27	2,7	32	2,9	41	2,9	57	4,9
Sum	993	100%	1102	100%	1390	100%	1162	100%
Skal studere	993	56,8	1102	47,8	1390	54,3	1162	43,2
Skal ikke studere	617	35,3	897	38,9	787	30,7	306	11,4
Ubestemt	137	7,8	307	13,3	383	15,0	1219	45,4
Sum	1747	100%	2306	100%	2560	100%	2687	100%

^{x)} Se merknad til tab. 1 side 3.

x) Merknad til tab. 1 side 2: For året 1958 er tallene foreløpige, siden det endelige resultatet av immatrikuleringen i november ikke foreligger. Dette kan medføre små forandringer i fordelingen av de immatrikulerte på fag og en reduksjon av det totale antallet immatrikulerte med erfaringsmessig høyst 1,5%

Det som faller mest i øyene er den veldige økningen av gruppen "ubestemt", fra 137 i 1955 til 1219 i 1958. Slik oppgaven gis, kan "ubestemt" bety både uøstetthet med hensyn til valg av studium og usikkerhet om en skal studere eller ikke. - Det går ellers bl. a. fram av oversikten at det har vært et økende antall som har ønsket å begynne på magistergradstudier og realfag. Et blikk på tallene for immatrikulerte som har oppgitt realfag, viser for øvrig hvor tvilsomme oppgavene er som kilde til kunnskap om den reelle tilgangen til studiene. - Som kjent har det vært en enestående økning av tallet på nye realstudenter i høst, noe som ikke går fram av tabellen. I løpet av de tre første ukene av høstsemestret meldte det seg 407 nye studenter til det obligatoriske forkurset i matematikk for realister.

Et bedre generelt uttrykk for tilgangen enn tallet på immatrikulerte er tallet på personer som melder seg til forberedende prøve i filosofi. Dette tallet har steget sterkt de siste årene, fra 967 i 1956 til 1612 i 1958 (både vår og høsteksamenene er medregnet). Stigningen er på 67% på 2 år og langt større enn stigningen i artiumskullene skulle tilsi. Selv om artianernes tendens til å begynne ved Universitetet forblir konstant i årene framover (noe som er lite sannsynlig), så vil stigningen i artiumskullene alene trolig skape meget store problemer for Universitetet i Oslo. Om artianernes andel av ungdomskullet stabiliserer seg på 11,8% etter 1960 - som forutsatt i NAVF's prognoser for den høgre skolen, alternativ I - og om den prosentandelen som går til de forberedende prøver i filosofi forblir som i 1958 (det forutsettes at kandidatene ved filosofi-eksamen er rekruttert halvveis fra årets og halvveis fra fjorårets artiumskull) så vil tallet på personer som melder seg til forberedende prøve i filosofi stige til 2268 i 1965. Men nå viser det seg at tallet på artianere i 1958 er høyere enn prognosetallene, prosentandelen av ungdomskullet er allerede kommet opp i 12,1. (Om vi inkluderer kandidater fra økonomisk gymnas blir artianerfrekvensen 13,1% i 1958.) Om vi forutsetter at prosentandelen stiger til 15 i 1965 (et prosenttall som på ingen måte synes urimelig høyt, dersom vi forutsetter noenlunde samme stigning i nasjonalinntekt som vi har hatt de siste årtier, eller om vi tenker på hvor svakt representert enkelte geografiske områder og yrkesgrupper fremdeles er i gymnaset), så vil vi få 2852 oppmeldte til forberedende prøver dette år. Det er her ikke forutsatt noe om at universitetet kanskje også må ta i mot en økende strøm av artianere som ikke kommer inn ved høyskolene - hvor stor den blir, avhenger av utbyggingsprogrammene for disse institusjonene.

Foruten i realfag merkes det også stigende tilgang til det juridiske og særlig til det filologiske studiet. Det er allerede vanskelig med lesesalplasser i disse to studier. I det filologiske studiet vil en fortsatt økning i tallet på nye studenter antakelig by på særlig store vansker når det gjelder grunnfagundervisningen. - Kurset i fonetikk i høst er sprengt. De som ikke fikk plass i auditoriet ved innskrivningen,

måtte gå igjen - ingen vet hvor mange det var, da det ikke ble tatt opp noen fortegnelse over de som ønsket å følge kurset, eller laget noen ventelister.

I tilgangen til sosialøkonomi er det ingen særlige endringer å merke fra i fjor i følge uttalelser fra medlemmer av studentutvalget.

For det psykologiske, det medisinske og det farmasøytiske studiet foreligger mer eksakte opplysninger. I tab. 2 er gjengitt antall nye studenter i disse fag i årene 1957 og 1958, fordelt på kvinner og menn.

Tab. 2. Nye studenter i det psykologiske, medisinske og farmasøytiske studium årene 1957 og 1958.

F A G	1 9 5 7			1 9 5 8		
	Kvinner	Menn	I alt	Kvinner	Menn	I alt
Psykologi	19	24	43	21	22	43
Medisin (Oslo og Bergen)	11	92	103	20	113	133
Farmasi	31	6	37	27		27

Tallet på plasser i det medisinske studium i Oslo er i år økt med 30. Det farmasøytiske studium tar i år opp færre nye studenter enn tidligere - i år består kullet utelukkende av kvinner. I psykologistudiet er det ingen endring fra i fjor.

Menighetsfakultetet melder om sterk økning i tallet på nye studenter. Der har det meldt seg 59 nye studenter i år, mot 30 i fjor.

For høyskolene kan nevnes at det i år er omtrent balanse mellom tallet på søkere og ledige plasser ved to av linjene ved N.T.H. - kjemi og berg II. - Tannlegehøgskolen har i år formidlet 35 studenter til utlandet, mot 77 i 1957.

Når det gjelder studier i utlandet, er opplysningene noe usikre (opplysningene er gitt av Statens lånekasse), men stillingen ser ut til å være følgende: Ca. 100 studenter har begynt på medisin, mot 103 i 1956 og 152 i 1957. På handelshøgskoler, business administration-studier og liknende har det begynt 80 personer. Dette skal være noe mer enn i fjor. Dessuten er det antakelig en liten stigning i ingeniørtallet i utlandet det siste året.

Det ser ut til å være en viss tendens til å reservere studieplassene for landets egne studenter ved enkelte læresteder i utlandet. Dette kan i framtiden reise store problemer for de norske studentene og gjøre kapasitetsproblemene ved de norske universitetene og høyskolene enda mer akutte.

Et annet spørsmål er om det høye tallet på studenter i utlandet kan føre til overproduksjon av kandidater i enkelte fag på noe lengre sikt. Enkelte har hevdet at vi vil få for stor tilgang av leger. Det er foreløpig ikke laget så inngående analyser

av behovet at en kan ta et bestemt standpunkt til dette spørsmålet. Det avhenger jo også av hvor lenge tilgangen til medisinske studier i utlandet fortsetter i samme målestokk som nå. Det kan i denne forbindelse nevnes at den samlede undervisningskapasiteten ved de fem lærestedene i Sverige (inklusive den medisinske högskolen i Umeå), bygges ut langt sterkere enn den tilsvarende norske, om vi regner i forhold til folketallet (ca. 450 studieplasser i Sverige mot 130 i Norge).